

حقوق تجارت

ورشکستگی و تصفیه

(معبری استرداد، اعاده اعتبار)

به انضمام

قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی (مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴)

و آیین نامه قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی

به همراه ۱۳۵ تست چهار گزینه‌ای

مهندس اسماعیل عابدینی

کارشناس رسمی دادگستری در امور ثبتی و مدرس دانشگاه

کارشناس ارشد رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی

انتشارات جنگل

سرشناسه	عابدینی، اسماعیل، ۱۳۲۷-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام / Iran. Law, etc
عنوان و نام پدیدآور	حقوق تجارت ورشکستگی و تصفیه (دعوی استرداد، اعاده اعتبار) به انضمام قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی (مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴) و آیین نامه قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی به همراه ۱۳۵ تست چهار گزینه‌ای / تألیف: اسماعیل عابدینی
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	۱۹۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۶۶۵-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	نیپا
موضوع	ورشکستگی - ایران
موضوع	Bankruptcy - Iran
موضوع	حقوق تجارت - ایران
موضوع	Commercial Law - Iran
موضوع	حقوق تجارت - ایران - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	Commercial Law - - Iran - Examinations, Questions, etc (Higher)
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۶ / ۴۲ / KMH
رده‌بندی دیویی	۴۶/۵۵۰۰۷۸
شماره کتابشناسی ملی	۴۶۹۰۱۳۸

عنوان کتاب: حقوق تجارت ورشکستگی و تصفیه (دعوی استرداد، اعاده اعتبار)

تألیف: مهندس اسماعیل عابدینی

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۶

قطع و تیراژ: وزیری، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۶۶۵-۳

[http:// www.jangal.com](http://www.jangal.com)

[email: info@janglepub.org](mailto:info@janglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه م

ورشکستگی

فصل اول: ورشکستگی ۳

معسر ۳

انواع اعسار ۴

رد اعسار ۴

مفلس ۵

ورشکستگی تاجر ۵

مقایسه توقف و اعسار ۶

اعلام ورشکستگی ۷

اجرای موقت حکم ورشکستگی ۷

اشخاصی که می‌توانند تقاضای ورشکستگی تاجر را به دادگاه اعلام نمایند ۷

الف- اعلام توقف توسط خود تاجر ۸

ب- اعلام توقف توسط یک یا چند نفر از بستانکاران ۱۰

ج- اعلام توقف توسط مدعی العموم (دادستان) ۱۱

آثار حکم ورشکستگی ۱۲

صدور حکم ورشکستگی ۱۴

نتایج حکم ورشکستگی ۱۴

معاملات تاجر ورشکسته بعد از توقف ۱۵

فسخ معامله به علت فرار از دین ۱۶

فصل دوم: عضو ناظر ۱۹

۱۹	عضو ناظر.....
۲۰	وظایف و صلاحیت عضو ناظر در برابر.....
۲۱	۱- مقامات قضایی.....
۲۱	۲- تاجر ورشکسته.....
۲۱	۳- مدیر تصفیه.....
۲۳	اشخاص ثالث.....
۲۳	سایر وظایف و صلاحیت.....

فصل سوم: اقدامات اولیه تصفیه ۲۵

۲۵	اقدام به مهر موم و سایر اقدامات اولیه نسبت به تاجر ورشکسته.....
۲۶	موارد توقیف تاجر ورشکسته.....
۲۶	اقدامات تأمینیه.....
۲۶	الف- اقدامات برای حفظ حقوق تاجر ورشکسته.....
۲۷	ب- اقدامات برای حفظ حقوق اشخاص.....
۲۷	ادامه کار تاجر ورشکسته به موجب قانون تجارت.....
۲۸	ادامه کار تاجر ورشکسته به موجب قانون اداره تصفیه.....
۳۰	اقدامات اولیه تصفیه.....

فصل چهارم: مدیر تصفیه ۳۱

۳۱	مدیر تصفیه.....
۳۱	وظایف مدیر تصفیه.....
۳۳	وظایف مدیر تصفیه در برابر محکمه.....
۳۴	وظایف مدیر تصفیه در برابر طلبکاران.....
۳۴	وظایف مدیر تصفیه در برابر مدعی العموم.....
۳۵	رفع توقیف و ترتیب صورت دارایی.....
۳۶	فروش اموال و وصول مطالبات.....
۳۷	طلبکاران تاجر ورشکسته.....

فصل پنجم: قرارداد ارفاقی و تصفیه حساب تاجر ورشکسته ۳۹

قرارداد ارفاقی.....	۳۹
دعوت طلبکارها و مجمع عمومی آنها.....	۴۰
الف- شرکت در جلسه رای گیری.....	۴۰
ب- قبول اکثریت طلبکاران.....	۴۰
ج- عدم محکومیت تاجر به ورشکستگی به تقلب یا تقصیر.....	۴۲
د- تصدیق قرارداد ارفاقی به وسیله محکمه.....	۴۲
اثرات قرارداد ارفاقی.....	۴۳
ابطال یا فسخ قرارداد ارفاقی.....	۴۴
تفریغ حساب و خام عمل ورشکستگی.....	۴۶
خلاصه قرارداد ارفاقی.....	۴۸

فصل ششم: اقسام مختلفه طلبکارها ۴۹

اقسام مختلفه طلبکارها و حقوق هر یک از آنها.....	۴۹
الف- طلبکارهایی که رهنه منقول دارند.....	۴۹
ب- طلبکارهایی که نسبت به اموال غیر منقول حق تقدم دارند.....	۴۹
طریقه تقسیم وجوه حاصله از فروش.....	۵۰
تقسیم بین طلبکارها و فروش اموال منقول.....	۵۱

فصل هفتم: دعوی استرداد ۵۳

پذیرش تقاضای استرداد.....	۵۵
طریق طرح دعوی استرداد.....	۵۵

فصل هشتم: طرق شکایت از احکام صادره راجع به ورشکستگی ۵۷

مهلت استیناف از حکم ورشکستگی.....	۵۸
قرارهای غیر قابل اعتراض و استیناف.....	۵۸
اقسام ورشکستگی.....	۵۸
۱) ورشکستگی عادی.....	۵۸

۵۹	ورشکستگی به تقصیر.....
۶۱	ورشکستگی به تقلب.....
۶۲	ورشکستگی شرکت‌های تجاری.....
۶۳	تأثیر ورشکستگی شرکاء در ورشکستگی شرکت.....
۶۳	جنحه و جنایاتی که اشخاص غیر از تاجر ورشکسته در امر ورشکستگی مرتکب می‌شوند.....
۶۶	خلاصه انواع ورشکستگی.....

فصل نهم: خاتمه ورشکستگی و اعاده اعتبار تاجر ورشکسته..... ۶۷

۶۷	خاتمه ورشکستگی.....
۶۷	ختم ورشکستگی به ۱ بق اختصاری.....
۶۹	ختم ورشکستگی به طریقی عادی.....
۶۹	مدت تصفیه.....
۶۹	شکایت از عمل تصفیه.....
۶۹	فروش اموال تاجر ورشکسته.....
۷۰	دسته‌بندی اموال تاجر ورشکسته.....
۷۱	طریقه فروش به موجب قانون اداره تصفیه.....
۷۲	طریقه نگهداری حاصل از فروش.....
۷۳	اعاده اعتبار تاجر ورشکسته.....
۷۳	الف- اعاده اعتبار حقی.....
۷۴	ب- اعاده اعتبار قانونی.....

فصل دهم: سازمان تصفیه..... ۷۷

۷۷	تشکیلات سازمان تصفیه.....
۷۸	کارمندان تصفیه.....
۸۰	وظایف اداره تصفیه امور ورشکستگی.....
۸۱	تعیین دارایی تاجر ورشکسته.....
۸۱	دعوت از طلبکاران تاجر ورشکسته.....
۸۳	دعوت از بدهکاران تاجر ورشکسته.....

۸۳.....	دعوت از سایر اشخاص.....
۸۴.....	اقسام تصفیه.....
۸۴.....	۱- تصفیه عادی (غیر اختصاری).....
۸۴.....	۲- تصفیه اختصاری.....
۸۶.....	مقایسه تصفیه اختصاری با تصفیه عادی یا غیر اختصاری.....
۸۷.....	رجحان طلبکاران بر یکدیگر.....
۸۷.....	۱. بستانکاران با وثیقه.....
۸۷.....	۲. بستانکاران با حق رجحان.....
۸۸.....	۳. بستانکاران عادی.....
۹۰.....	تقسیم موقت.....
۹۱.....	تقسیم نهایی.....
۹۱.....	مقررات مالی.....
۹۱.....	صندوق (الف).....
۹۲.....	صندوق (ب).....
۹۴.....	سند عدم کفایت دارایی.....
۹۵.....	آیین نامه ماده ۵۷ قانون تصفیه امور ورشکستگی - صندوق (الف).....
۹۶.....	آیین نامه ماده ۵۷ قانون تصفیه امور ورشکستگی - صندوق (ب).....
۹۸.....	تصویب نامه شماره ۴۲۴۹ مورخ ۱۳۱۹/۴/۱۹ تمرکز دارایی - صندوق (الف) و (ب).....
۹۹.....	خلاصه مطالب مباحث ورشکستگی و تصفیه.....
۱۰۷.....	ضمایم.....
۱۰۷.....	ضمیمه ۱: قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی (مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴).....
۱۰۷.....	مبحث اول - سازمان اداره تصفیه.....
۱۰۹.....	مبحث دوم - وظایف و اقدامات تامینی اداره تصفیه.....
۱۱۲.....	مبحث سوم - دعوت بستانکاران.....
۱۱۳.....	مبحث چهارم - اداره اموال.....
۱۱۳.....	مبحث پنجم - رسیدگی به مطالبات.....

۱۱۴	مبحث ششم - تصفیه.....
۱۱۶	مبحث هفتم - تقسیم وجوه حاصله از فروش.....
۱۱۷	مبحث هشتم - خاتمه ورشکستگی.....
۱۱۷	مبحث نهم - مقررات مالی.....
۱۲۰	مبحث دهم - مقررات مخصوص.....
۱۲۲	ضمیمه ۲: آیین نامه قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی.....
۱۲۲	فصل اول - صورتمجلس ها و حسابداری.....
۱۲۲	مبحث اول - مقررات عمومی.....
۱۲۳	مبحث دوم - صورتمجلس ها.....
۱۲۴	مبحث سوم - نگاهداری اسناد ورشکستگی.....
۱۲۵	مبحث چهارم - نگاهداری دفاتر حسابداری.....
۱۲۷	فصل دوم - اجرای مقررات مربوط به مراحل مختلفه ورشکستگی.....
۱۲۷	مبحث اول - تهیه صورت دارایی.....
۱۲۹	مبحث دوم - دعوت بستکاران.....
۱۲۹	مبحث سوم - اداره اموال.....
۱۳۰	مبحث چهارم - رسیدگی به مطالبات.....
۱۳۱	مبحث پنجم - تصفیه.....
۱۳۲	مبحث ششم - تقسیم وجوه حاصله.....
۱۳۳	مبحث هفتم - خاتمه ورشکستگی.....
۱۳۴	مبحث هشتم - تصفیه اختصار.....
۱۳۴	مبحث نهم - مقررات مخصوص.....
۱۳۵	سؤالات چهارگزینه ای.....
۱۶۵	پاسخنامه.....
۱۶۷	واژه نامه انگلیسی به فارسی.....
۱۷۷	منابع و مأخذ.....

مقدمه

از قدیم دایا در زمان‌های گذشته و بسیار دور کسی که در اثر ناملایمات و عدم توانایی و مشکلات زندگی به هر نحوی قدرت پرداخت بدهی‌های خود را به سبب وقایعی که در حدوث آنها خود ناشی نداشته، از قبیل مواردی چون سیل، زلزله، طوفان، آتش‌سوزی، جنگ و نوسانات اقتصادی به بستانکاران نداشت مورد شدت عمل و خشونت و اذیت و آزار قرار می‌گرفت بطوری که بستانکاران اموال او را تصرف می‌کردند و یا خود او را در مقابل طلب خود می‌فروختند یا به شمشیر برد از کار می‌کشیدند. و به هر طریقی از او سلب آسایش می‌نمودند و بالاخره از دست بستانکاران در امان نبود اما با پیشرفت زمان و بالا رفتن سطح فکر و دانش مردم، بستانکاران بین افرادی که با دسیسه و حقه بازی و تقلب و کلاهبرداری اموال خود را از دسترس بستانکاران دور نگاه می‌داشتند حسب مورد و با توجه به اوضاع و احوال مدیون شدت عمل به خرج می‌دادند.

در روم قدیم بستانکاران حق داشتند بدهکاران را برای استیفاء طلب خود توقیف کنند یا بفروشند و به هر طریقی که بخواهند با او رفتار کنند و تمام اموال او را از تصرفش خارج سازند و کم‌کم به این نتیجه رسیدند که باید نسبت به بدهکاران بی‌عصیر با رأفت و انسانیت و مهربانی رفتار کنند و در نتیجه قانونی وضع شد که به موجب آن در صورتی که بدهکار درمانده و ناتوان صورت دارائی و اموال خود را تسلیم بستانکاران می‌نمود او از توقیف و فروش در امان بود.

در حقوق اسلامی نیز نسبت به کسی که از پرداخت بدهی عاجز و ناتوان بود، از بدرفتاری خودداری شده و بر اساس اصل رأفت و عطفوت اسلامی و انسانی و آنچه در شأن یک انسان بود رفتار می‌گردید و از هرگونه رفتار و اعمال خشونت‌آمیز و غیر انسانی

جلوگیری می‌شد با او به مدارا رفتار می‌گردید و مقررات ذیل درباره او اجرا می‌شد:

۱- بدهکار از تصرف در اموالش محروم می‌شد.

۲- خود بدهکار برای مصون بودن از هرگونه تعرض بستانکاران در پناه کافی بود.

۳- کلیه دارائی مدیون بین بستانکاران به تناسب طلبی که داشتند تقسیم می‌شد.

۴- قسمت کمی از دارائی مدیون برای اعاشه زندگیش به‌عنوان مستثنیات دین باقی می‌ماند. در کشور ایران نیز سابقاً به تبعیت از مقررات قانون اسلامی درباره مدیونین مقلس حاکم شرع آنها را از تصرف در اموالشان منع و آن را به غرماء بین طلبکاران تقسیم می‌نمود. و کم‌کم در اثر گذشت زمان در حقوق ایران با استفاده از فقه اسلامی و قوانین فرانسه برای بازرگانان و تهرات (توقف) یا (ورشکستگی) و برای افراد عادی قواعد (اعسار) و (افلاس) برقرار گردید.

کتابی که در پیش رو دارید شامل ده فصل که فصل اول شامل ورشکستگی و اثرات آن، فصل دوم عضو ناظر و قفل دوم در مورد اقدامات اولیه تصفیه و در فصل چهارم مدیر تصفیه و در فصل پنجم نیز در مورد سرزاد ارفاقی و تصفیه حساب تاجر ورشکسته و در فصل ششم اقسام مختلفه طلبکاران و حقوق هر یک از آنها و در فصل هفتم دعوی استرداد و در فصل هشتم طرق شکایت از احکام صادره راجع به ورشکستگی و فصل نهم خاتمه ورشکستگی و اعاده اعتبار تاجر ورشکسته و فصل دهم سازمان تصفیه می‌باشد و در انتها به طرح سؤالات چهارگزینه‌ای به‌همراه پاسخنامه در پایان با فصل‌های مختلف کتاب اقدام گردیده است.

در پایان از کلیه سروران عزیزی که در جهت تهیه و تدوین کتاب حاضر مرا یاری نموده‌اند صمیمانه سپاسگزارم و امید است که نقص‌ها و کاستی‌ها را به‌واسطه اغماض بنگرند و از ارشادات و راهنمایی‌های خود اینجانب را بی‌نصیب نفرمایند.

از ناظر فنی محترم انتشارات جنگل، جاودانه جناب آقای امین لشکری و سرکار خانم جلالی و سایر همکاران ایشان که امکان چاپ کتاب را فراهم نموده‌اند صمیمانه سپاسگزاری نموده و تشکر می‌نمایم، به امید موفقیت روزافزون و آرزوی سلامتی برای کلیه دانشجویان عزیز و خوانندگان گرامی.

تنگابن - فروردین ماه ۱۳۹۶

اسماعیل عابدینی